

INSPIRATIONSMATERIAL

Det här är ett inspirationsmaterial som bygger på teman ur pjäsen *Mycket väsen för ingenting* av William Shakespeare. Här hittar du också diskussionsfrågor och tips på litteratur, artiklar, filmer och hemsidor. Du kan använda inspirationsmaterialet antingen inför eller efter teaterbesöket.

Har du tips, idéer eller funderingar kring våra inspirationsmaterial?
Kontakta Carin Hebelius på carin.hebelius@malmstadsteater.se

HANDLING

Mycket väsen för ingenting är en rapp komedi om kärlek och förvecklingar. Leonato är en respekterad guvernör i den idylliska sicilianska staden Messina. Här lever han på sitt gods tillsammans med sin unga dotter Hero, systerdottern Beatrice och den äldre brodern Antonio. I början av pjäsen tar Leonato emot sina vänner som kommer hem från kriget: sin nära vän Don Pedro, prins av Aragonien och två adelsmän, Benedikt och Claudio. Med dem är också Don Juan, Don Pedros oäkta bror.

Claudio förälskar sig snart i Hero. Kärleken spirar och de planerar bröllop. Claudios bästa vän Benedikt är en inbiten ungtjänst. Han är hemligt förälskad i den självständiga Beatrice.

Kärleken kompliceras när den bittre Don Juan beslutar sig för att sprida svartsjuka bland de älskande. Missförstånd uppstår och kärleksfällor gillras. Med ett rikt persongalleri och förvecklingskomedins alla ingredienser är det här Shakespeare på sitt allra bästa humör!

KARAKTÄRERNA I PJÄSEN

Beatrice är systerdotter till Leonato och kusin till Hero. Beatrice har ett gott humör och en vass tunga. Hon säger att hon aldrig tänker gifta sig. Hon för en skarp dialog med Benedikt och vinner ständigt över honom med sin kvickhet.

Hero är Leonatos unga vackra dotter och kusin till Beatrice. Hon är oskuldsfull och blir kär i Claudio när han faller för henne. När hon förtalats och anklagas för otrohet får hon utså ett enormt lidande.

Benedikt är adelsman och soldat i Don Pedros armé. Han är bästa vän med Claudio. Han är mycket skämtsam och lika kvick i repliken som Beatrice. I början av pjäsen svär han på att han aldrig kommer att gifta sig.

Claudio är en ung adelsman och soldat i Don Pedros armé. Han är bästa vän med Benedikt och mycket förälskad i Leonatos dotter Hero. Tyvärr är han misstänksam och blir lätt svartsjuk och hämndlysten.

Leonato är respekterad guvernör i Messina. Han är Heros far och Beatrices morbror. Efter Don Pedro är han den person i pjäsen som har mest makt.

Don Pedro är prins av Aragonien och gammal vän med Leonato. Han är också mycket god vän med sina soldater Benedikt och Claudio. Trots sin makt är han en generös och älskvärd man, men har också nära till att tro ont om andra och drar sig inte för att hämnas. Han är den person i pjäsen som besitter mest makt, både socialt och politiskt.

Don Juan är oäkta bror till Don Pedro, han kallas också för "oäktingen". Han är av naturen melankolisk och surmulen. Han vill få ett slut på kärlekssagan mellan Claudio och Hero och sätter den elaka planen i verket att anklaga Hero för otrohet. Don Juan är pjäsens skurk. Han är mycket svartsjuk på sin bror vilket motiverar hans elaka handlingar.

Margareta är Heros kammarjungfru som ovetandes hjälper Borachio och Don Juan att vilseleda Claudio. Hon är egentligen ärlig men blir lätt lurad av sin älskare Borachio.

Borachio är Don Juans medhjälpare. Han konspirerar ihop lögnen om Heros otrohet tillsammans med Don Juan och Conrad. Han är också Margaretas älskare.

Antonio är Leonatos äldre bror och farbror till Hero och Beatrice.

Balthasar är musiker och sångare i Leonatos hushåll.

Conrad är också Don Juans medhjälpare och mycket hängiven honom.

Kornell är konstapel och ansvarig för stadsvakten. Han tar sitt jobb på största allvar och får representera pjäsens medelklass.

Gränsel är konstapel och Kornells ämbetsbroder.

Ursula är en av Heros kammarjungfrur.

Fader Francis är en munk.

Diskutera

Diskutera några av karaktärerna i pjäsen. Don Juan t ex är den onde. Är det bra att ha "arketyper" i persongalleriet?

OM WILLIAM SHAKESPEARE

William Shakespeare (1564–1616) är utan tvivel världslitteraturens mest kände och spelade dramatiker. Hans dramatiska produktion består av sammanlagt 37 pjäser. Mycket om Shakespeares liv är osäkert, men han föddes i Stratford-upon-Avon där hans far var köpman och senare borgmästare. Shakespeare gifte sig med Anne Hathaway, som var omkring åtta år äldre än honom. Vad man vet fick de tre barn, varav en pojke Hamneth, dog vid 11 års ålder. Shakespeare tillbringade mesta delen av sin tid hemifrån och verkade som både skådespelare och dramatiker i London. Han var en av initiativtagarna till byggandet av Globeteatern, som han också blev delägare i.

Under den första fasen i författarskapet skrev Shakespeare historiska krönikespel t ex *Richard III*, men också kärlekskomedier t ex *Så tuktas en argbigga*, *Mycket väsen för ingenting* och *En midsommarnattsdröm*. Senare tillkom flera av hans tragedier: *Romeo och Julia*, *Hamlet*, *Othello*, *Kung Lear* och *Macbeth*. Mot slutet av sin karriär skrev Shakespeare ett antal sagospel där *Stormen* anses vara det främsta. Under de sista åren av sitt liv var Shakespeare åter bosatt i sin födelsestad.

TEATER PÅ SHAKESPEARES TID

Innan Englands första teater, The Red Lion, byggdes i Londons utkanter 1567, förde landets många teatertrupper en kringflackande och osäker tillvaro – utlämnade till väder och vind, lokala makthavares nycker, stråtrövare och osäkra inkomster.

I London styrde protestantiska puritaner som inte alls uppskattade teater. Det ansågs vara syndigt och man försökte därför stoppa det med alla medel. Teaterbyggnaderna placerades vanligtvis utanför stadsgränsen, tillsammans med bordeller och värdshusen av värsta sorten, i en miljö där samhällets vanligtvis mer ljusskygga individer vistades.

Emellanåt tvingades teatrarna stänga ner pga den smittrisk de utgjorde. I London gick gränsen vid 40 dödsoffer per vecka i de regelbundet återkommande utbrotten av pest.

En teatertrupp satte upp ett tjugotal nya pjäser varje år, man stod på scen sex dagar i veckan, spelade vanligtvis olika pjäser varje dag, och hade inte mer än ett par dagar att repetera in en ny föreställning. En föreställning framfördes sällan mer än några gånger per månad, och eftersom en skådespelare ofta hade flera roller i varje uppsättning var de tvungna att memorera enorma mängder text. Man förutsatte också att skådespelarna även hade goda kunskaper i sång, dans och fäktning.

Skådespelaryrket var dessutom förbjudet för kvinnor, så de manliga aktörerna skulle kunna anpassa röst och kroppsspråk till både manliga och kvinnliga karaktärer.

KÄRLEK – SVARTSJUKA

Claudio:

O Hero! Vilken Hero vore du
om bara hälften av din yttre skönhet
bott i ditt hjärta och i dina tankar.
Men, farväl du skamliga, du vackra!
Du rena synd, farväl, du syndigt rena!
Du gör så att jag spärrar för mitt hjärta
och låter misstron skymma för min blick
så skönhet i min tanke blir till ondska
och aldrig mer ska stråla av behag.

Kärlek kan betyda många olika saker, men ofta är det en stark och positiv känsla för någon. Kärlek mellan två vuxna personer eller två ungdomar innebär ofta att man längtar efter att vara med varandra, känner ömhet och gemenskap och också sexuell åtrå. (ur NE)

Passion är ett ord för en mycket stark känsla, så stark att man knappast kan tänka och handla förnuftigt. Ett annat ord för samma sak är lidelse. Ofta handlar det om kärlek. En passionerad förälskelse undantränger allt annat och kan ha inslag av svartsjuka. (ur NE)

Svartsjuka en plågsam känsla av att inte vara lika omfattad av en persons kärlek, vänskap eller uppmärksamhet som någon annan. (ur *NE*)

Claudio tror att han har sett att Hero är otrogen mot honom. Rasande anklagar han henne och lämnar henne förnedrad vid altaret på deras bröllopsdag. Heros bedrövade familjemedlemmar bestämmer sig för att låtsas att Hero plötsligt dött av både chock och sorg. De gömmer henne tills sanningen om hennes oskuld avslöjas.

Diskutera

Vad händer med oss när svartsjukan slår till? Ett talesätt lyder att "kärleken gör människan blind", vad tror du det betyder?

Har du någon gång varit så kär att det gör ont? Har du upplevt svartsjuka?

Var går gränsen för otrohet? Är en natt med någon annan lika mycket otrohet som att träffa en annan person regelbundet?

När Hero anklagas för otrohet tycker hennes far Leonato att hennes död skulle vara en befrielse från skammen. Hans heder har skadats av misstanken att dottern kanske inte är oskuld. Varför tror du att detta är så viktigt för Leonato? Vad betyder oskuld? Är det värdefullt att "hålla på sig"? Och varför anses ofta en kvinnas oskuld viktigare att bevara än en mans?

BEATRICE – BENEDIKT

Benedikt:

Då vänder artigheten kappan efter vinden. Säkert är att alla damer älskar mig, och ni är enda undantaget. Jag önskar hjärtligt att jag kunde säga att mitt hjärta inte var av sten, men faktum är – jag älskar ingen.

Beatrice:

En sådan lättnad för kvinnorna, då slipper de en ödesdiger friare. Jag tackar Gud för mitt kalla blod, på den punkten är jag som ni. Jag hör hellre på min hund som skäller efter kråkor än på en man som bedyrar mig sin kärlek.

Beatrice och Benedikt är Shakespeares mest kvicka kärlekspar. För att fördriva tiden innan Hero och Claudios bröllop bestämmer sig vännerna att spela Beatrice och Benedikt ett litet spratt. De vill att Beatrice och Benedikt ska sluta bråka och bli kära i varandra istället, eftersom de uppenbart är som gjorda för varandra. Planen lyckas och de blir förälskade. Efter en hel del diskuterande erkänner de att de älskar varandra och att de vill gifta sig.

Diskutera

Beatrice och Benedikt munhuggs ständigt, ändå känns det som att de är väldigt attraherade av varandra. Hur kommer det sig?

Vilka möjligheter tror du en kaxig kvinna som Beatrice hade att förverkliga sitt liv på 1600-talet? Och i dag?

TIPS

Litteratur

French, Marilyn, *Manligt och kvinnligt i Shakespeares diktning*, Askild & Kärnekull, 1982.
Hansson, Bob, *Kärlek, hur fan gör man?: Bob Hansson frågar dom som vet*, Månpocket, 2009.

Hägglund, Kent, *William Shakespeare: En man för alla tider*, Ordfront Förlag, 2006.

Laroque, Francois, *Shakespeare och hans samtid*, Berghs, 1999.

Shakespeare, William (Övers. Harald Leander), *Mycket väsen för ingenting*, Atrium Förlag, 2011.

Artiklar

"Svårångade känslor", i *Svenska Dagbladet*, 110212, tinyurl.com/5rse4ux.

"Svartsjuka är inte kärlek utan rädsla", i *Dagens Nyheter*, 100104, tinyurl.com/6y4nvay.

"Enskilda samtal kan krossa myter om sex", i *Sydsvenskan*, 070825, tinyurl.com/635vd8a.

TV och film

Much Ado About nothing, regi Kenneth Branagh, 1993.

Romeo + Juliet, regi Baz Luhrmann, 1996.

Shakespeare in love, regi John Madden, 1998.

A Midsummer Night's Dream, regi Michael Hoffman, 1999.

10 Things I Hate About You, regi Gil Junger, 1999.

Webb

Kärlekspar i litteratur och film: karlekspar.se

Royal Shakespeare Company: rsc.org.uk

Shakespearesällskapet: shakespearesallskapet.se

Shakespeare's Globe: shakespearesglobe.com